

Libris .RO

Respect pentru oameni și cărți

TEODOR ARDELEAN

Rosturi și rostiri...

Cuvânt-înainte:
Ștefan Vișovan

Cluj-Napoca, 2016

Cuprins

<i>Cuvânt-înainte</i> (de Ștefan Vișovan)	5
Nevoia de înțelepciune.....	13
Modelul ADEPT Transilvania	14
Baia Mare – o „insulă sabațială” a cărții!.....	16
Fenomenul Săpânța.....	18
Baia Mare – Orașul Florilor.....	19
Maramureșul – înainte de toate și întâi în toate (I)	20
Maramureșul – înainte de toate și întâi în toate (II)	22
Maramureșul – înainte de toate și întâi în toate (III)	24
Maramureșul – înainte de toate și întâi în toate (IV)	25
Maramureșul – înainte de toate și întâi în toate (V)	26
Maramureșul – înainte de toate și întâi în toate (VI)	28
Aleea Clasicilor	29
Serile de poezie de la Baia Mare	30
Despre anumite vrednicii.....	32
Homo doctus.....	33
Vecinătăți binefăcătoare și mântuitoare.....	34
A fost „Duminica migrantilor”	36
Nevoia de „oameni de suflet”	38
Aur și oameni de aur	39
Zborul nostru	41
Recunoașteri astriste	43
Ziua Împăratului Traian – Zi a Europei?.....	44
Chemarea Mănăstirilor Românești	46
„Sunt suflet în sufletul neamului meu...”	48
Mănăstirea Lainici – Vatră de Spiritualitate Românească....	49
„Listele lui Traian Popovici”	51
Maramureșul Istoric și Istoria Românilor.....	52

Primul „român” ales în Bundestag	54
„Sub tăvălugul istoriei și al religiei”	56
Două modele de viață admirabile	58
Grigore Leșe – scriitorul.....	59
De la „alma mater” la „mater dolorosa”!.....	61
„O comunitate vie”	62
Despre Mihail Diaconescu și actuoasa essentia!.....	64
Anul Brâncoveanu	69
Despre „cultura urbană”	71
Cu fața spre Eminescu.....	73
Pentru o bună practică în jurnalismul de excelență	75
Viața-i dulce de Mihai	78
Un portret special al lui „magister dixit”	79
Și totuși, aromânii sunt faimoși!.....	82
Cu onorul spre Marele Bărbat – George Pop de Băsești	83
De fapt, cine este Nicolae Bretan?.....	85
În căutarea marilor rodiri spirituale.....	87
Despre datoriile clasei avute față de obște... ..	88
A cui e de fapt Crimeea?	90
Nobilitate și Regalitate	92
Destine culturale	94
Despre boemă	96
Rodiri academice	98
Catedrala din Vârșeț – Chivot și tabernacol	100
Parodiatur et altera pars	101
Și a fost Ziua Europei!	103
De la Baia Mare la Cahul... ..	106
Un compliniu pe piața cărții.....	107
Despre Campania din 1913	109
Să ne cunoaștem patria!.....	111
La Muntele ION ȘIUGARIU.....	113
Epistolă de la Chicago	114
Despre „răscoalele timocene”	116
Patriarhul culturii române	119

O nouă mănăstire pentru Dumnezeu și Neamul Meu!	121
Barrie Gilbert – Doctor Honoris Causa!.....	124
„Catedralele eparhiale din România”	126
O figură cunoscută a diasporei române din Germania!.....	128
Dar din dar... face Lumină!	130
„Personaj frumos – cinste cui te cinstește!”	132
„Fie-i memoria binecuvântată...!”	135
Pintea Viteazul sau „curajul de a fi împotriva”	137
Spre locuri europene cu istorie românească	140
Un proiect înălțător.....	142
ÎPS Ioan Selejan – Omul binecuvântat de Dumnezeu și binemeritat de Neamul Său	144
„East of West. Servus 2021”	146
Despre Constantin Brâncuși și... Orașul Său	149
ASTRA REDIVIVA	152
Meditații de moment lângă Monumentul Ostașului Român	154
Despre Țara Codrului	156
Invitație la Alba Iulia	159
Dr. Mihai Marina – figură luminoasă de cărturar patriot....	161
Vești culturale de la Callatis	164
Scriitori ai Maramureșului între „scriitori ai Transilvaniei”	166
Nu putem uita Memorandumul... ..	168
„Reconectarea cu partea întunecată a istoriei noastre”!.....	170
Un An Luminos!	175
În urmă cu 100 de ani!	177
Ce facem cu Moștenirea dr. Ioan Godea?	178
25 de ani	180
Monografia Municipiului Baia Mare	183
Sunt mândru că sunt băimărean!.....	185
Lectio magistralis!	187
40 de zile	189
„Bătălie diplomatică româno-română”	192

„Miracolul cărților”.....	194
Despre armonie și ARMONIA.....	196
Satyricon redivivus!.....	200
„Folosul culturii”.....	202
Să facem cunoștință cu IDEA.....	205
Români care se sting.....	207
Din nou despre nobilitatea maramureșeană.....	209
Bibliotecile – instituții ale cunoașterii!.....	211
Dr. Volker Wollmann – un prieten al Maramureșului.....	213
Cu simpatie „academică”, despre Maramureș!.....	216
Și totuși, Oratoria!.....	218
„Un erou al zilelor noastre”.....	220
Despre Regatul Minunilor – Iordania.....	222
Despre consistențe cognitive.....	224
Nestorii literaturii române.....	226
Fascinația Bârsanei.....	228
Spiritualitatea maramureșeană.....	230
Spriijinitori ai culturii și identității românești... ..	232
Acad. Emil Burzo – 80 de ani sub semnul Excelenței, Eminenței și Elocvenței.....	234
Zilele culturale „Monahul Nicolae Delarohia”.....	237
Despre o altă fascinație a Maramureșului.....	240
Salutări din Mangalia!.....	242
Slavă slovelor de suflet!.....	244
Senectutea academică.....	247
Baia Mare – Freiburg.....	249
Baia Mare – Spiritul metropolitan.....	252
Monumentele Marii Uniri.....	254
HOMO ORNAT LOCUM sau De la Vasile Goldiș la Aurel Ardelean.....	257
Academicianul Mihai Pop, omagiat la Glod.....	259
Sub semnul Magnificenței!.....	262
Personalitatea lui ION BIANU în superlative (I).....	264
Personalitatea lui ION BIANU în superlative (II).....	267

Dr. ing. Eugeniu Iordăchescu – un salvator al monumentelor de arhitectură	273
Spre o lume a prosperității culturale.....	275
Capitala Culturală a Europei și ambasadorii Ei!.....	277
O rugăciune pentru Neamul Românesc	279
Despre ospitalitate în „chip” cultural și european!	282
Baia Mare – Capitală Europeană a Culturii ~ scurt comentariu ~	285
Atât de râvnitul titlu!.....	287
Un gest important și inedit.....	293
Sub semnul lui Homo doctus	295
Putere purificatoare.....	298
MEMORANDUM.....	300
Panteonul Român	302
2016 – Anul Regalității și Anul Academiei Române	304
Millenia Opes.....	307
Despre Ștefan Popa POPA`S.....	309
Geografia culturală locală	311
Béla Bartók și Maramureșul.....	313
Mihai Nae și Maramureșul.....	315
In memoriam SOLOMON MARCUS	317
„Șișeștii părintelui Dr. Vasile Lucaci”	320
Sărbătoarea Academiei Române.....	322
Să sărbătorim în 2018 România împreună!	325
Romanistul german Gustav Weigand și Maramureșul	327
Prezențe maramureșene în Olanda.....	329
Săptămâna Luminată	331
Fascinații de lectură	334
Cuvântările Regelui Carol I.....	336
Histoire de la Transylvanie	339
Fascinația istoriei!.....	341
Caietele Sextil Pușcariu!.....	343
Purtători de făclii în noaptea istoriei!.....	345

Nevoia de înțelepciune

Se poate observa ușor, fără mari eforturi de documentare, că, în zilele noastre, Înțelepciunea nu mai e „la modă”. Nu e nici în paleta categorisirilor, nici în memoriile cv-urilor, nici pe buzele oamenilor atunci când trag... de concluzii. Nici substantivele „înțelept”, „înțelepciune”, „înțeleptire”..., nici adjectivele din sintagmele „om înțelept”, „scris înțelept”, „asertiune înțeleaptă” ș.a.m.d. nu mai populează câmpurile de elocință.

Mare deosebire față de secolul cinci înainte de... era noastră! Căci pe vremea aceea înțelepții erau la mare căutare, iar „iubitorii de înțelepciune”, adică filosofi, dominau lumea ideilor. Categorical deosebire și față de perioade trăite de noi în urmă cu câteva zeci de ani, când înțelepții erau foarte rari deja, dar beneficiau de certificate existențiale. Spre exemplu, ca să se justifice în fața celorlalți lideri ai vremii, primul ministru al României, Manea Mănescu, profesor universitar și membru al Academiei Române, le-a mărturisit că l-a primit în audiență pe primarul de Bogdan-Vodă – Maramureș, Vasile Deac „Moșu”, deoarece „este un înțelept”, „unul dintre puținii pe care îi mai are Țara”!

Dar chiar dacă ne lipsește azi „cultul înțelepciunii” dicționare cuprinzând „expresiile înțelepte” se mai găesc. Aici aflăm nenumărate forme de „gândire înțeleaptă”, asupra cărora se mai apleacă din când în când și câte un contemporan. În această ipoteză m-am situat și eu zilele trecute, când am descoperit o rostire

înteleaptă lăsată moștenire de François de la Rochefoucault: „Întelepciunea este pentru suflet ceea ce sănătatea este pentru trup”.

Mare „ziceră” și mare problemă! Despre „sănătate” și despre „trup” auzim de sute de ori pe zi, pe toate canalele de comunicare publice sau personale. Despre suflet tot mai puțin și tot mai rar, iar despre un înțelept sau altul, dacă or mai fi (?!), ca-n parabola lui Diogene! Și atunci, întrebarea „Unde ne sunt înțelepții?” rămâne fără răspuns.

P.S. Om înțelept a fost și acela care a spus cândva că „Orice prost găsește pe un altul mai prost decât el”! Dar n-am auzit încă să se fi rostit aserțiunea că „orice înțelept găsește pe un altul mai înțelept decât el”! Semn că avem încă o problemă și cu prostia, și cu... înțelepciunea! Și o mare nevoie de înțelepțiune!

11 aprilie 2013

Modelul ADEPT Transilvania

Sunt adesea evenimente notabile care trec neobservate. Sau, dacă sunt consemnate, nu ating zona de „vedetism public”. Din această categorie face parte și informația următoare, apărută fugitiv pe „ecranele” presei electronice la finalul anului trecut. Fundația ADEPT Transilvania a câștigat premiul întâi în Europa la Secțiunea „Comunicare către beneficiari” cu Proiectul „Rețea de informare pentru fermierii din Transilvania”. Premiul a fost acordat de către Directoratul General

pentru Agricultură al Comisiei Europene, fiind selectat din cele 118 proiecte depuse, pe locurile doi și trei fiind situate proiecte din Olanda și Spania.

Acest lucru este important și pentru Zona Metropolitană Baia Mare, ca model de bună practică. Dacă o mână de specialiști și profesioniști în biodiversitate, arii protejate, gestiunea fermei agricole, ecosisteme pastorale, politici de agromediu, marketing ecologic etc., din centrul Transilvaniei a reușit să atragă fonduri europene și românești pentru un proiect-pilot pe relația producție-desfacere-consum, aceasta înseamnă că este loc și pe la noi de astfel de raporturi economice.

Valoarea unor proiecte de acest tip este uriașă. Sunt pentru prima dată luate în considerare elemente de „axiologie populară” cunoscute de sute de ani, dar „pierdute” în doar câțiva ani: o agricultură prietenoasă cu mediul, stimularea produselor locale, participarea fermierilor la măsurile de agromediu, certificarea și zonarea pădurilor, dezvoltarea piețelor pentru produse tradiționale și locale, activități școlare și festivaluri rurale, dezvoltarea centrelor de colectare a laptelui și implementarea normelor de disciplină și testare, replicarea unităților de procesare, organizarea pășunatului, organizarea uscătoarelor solare pentru micii fermieri, sprijinirea ambalării și etichetării, reintroducerea culturilor agricole vechi, organizarea taberelor de vară pentru copii în vederea atragerii tineretului spre agricultură, acțiuni de cunoaștere a mediului, amenajarea traseelor agrare pentru biciclete, dezvoltarea agroturismului și a turismului verde, reamenajarea vetrei satelor și multe-multe altele.

Sunt ADEPT-ul ideii că dacă cei de la Fundația ADEPT au reușit în zona satelor săsești din centrul Transilvaniei și noi putem reuși în zona Chioarului sau a Fisculașului, dacă vom lansa inițiative comune, interesante. Căci băimărenii ar putea trăi în viitorul nu prea îndepărtat doar cu produse sănătoase din zona de vecinătăți agricole periurbane.

18 aprilie 2013

Baia Mare – o „insulă sabațială” a cărții!

Latinii descriau foarte simplu normalitatea: *Est modus in rebus* (Este o măsură în toate lucrurile). În vremuri de mare cumpănă, tocmai „măsura” este afectată. Căci toate echilibrele suferă de „labilitate” și e foarte ușor de intrat în „descumpănire”.

Să luăm cazul rețelelor de comerț. Înainte de 1990, pentru „comerțul cu carte” funcționau în toate reședințele de județ „centre de librării”. Privatizarea din anii următori a adus multe transformări, cel mai adesea de genul „desființării” rețelelor de vânzare a cărții. S-a ajuns ca în orașe importante pentru cultura națională cele mai faimoase librării să devină peste noapte sedii de bănci, restaurante, magazine de lux ș.a.m.d. Angajamentele de privatizare care vizau „păstrarea profilului” au fost uitate prin sertarele salariaților de la F.P.S., iar lucrurile și-au urmat cursul impus de „presiunea banului”.

Pe cale de consecință, cărțile au început să fie expuse pe tarabe improvizate sau direct în stradă. Tot „echilibrul” privind „numărul de librării” la mia de

locuitori (de fapt „o librărie la 10.000 de locuitori”) s-a dus pe apa sâmbetei, o apă a risipei iraționale, o apă a „desfrâului” economic”.

Dacă ne gândim că în țări civilizate, lexemul „sabațial” pentru „sâmbătă” are semnificații nobile (exemplu: „an sabațial” este anul al șaptelea al carierei unui profesor, în care acesta își poate alege să se odihnească, să călătorească etc.), iar „sabațial” ca termen actual cuprinde și sensuri rare precum „minunat”, „sărbătoresc”, „dar”, „refugiu”, „veste bună”, „paradisiac” ș.a. și nu doar „scutirea de obligații profesionale” sau „suspendarea responsabilităților civice”. Gândul ne duce acum la situația orașului nostru de suflet Baia Mare, care, privit prin această prismă de lumină, este, de fapt, o „insulă sabațială” a cărții. Dincolo de „realitatea” evidentă a „Catedralei cărții”, despre care toți cei peste 58.000 de cititori pot mărturisi, există și „realitatea” comerțului cu carte. Căci singura societate de profil din România care n-a desființat librării, ci le-a păstrat și consolidat este S.C. Mara-Libris S.A. Cu zece librării în Baia Mare, această „societate” este în topul național (o librărie la... 12.000 de locuitori!).

Aceasta este realitatea unui oraș care n-a făcut din „apa sâmbetei” o spălare de bani, ci, dimpotrivă, o „insulă sabațială” de salvare din negura ignoranței actuale, cu ajutorul cărților.

P.S. Ideea din titlu poate să-și păstreze prospețimea dacă, „săptămânal”, fiecare băimărean trece fie pe la bibliotecă, fie pe la librărie!

Fenomenul Săpânța

Revista „Familia română”, născută la Oradea „Mare”, dar „altoită” și amplificată la Baia Mare în ultimii ani până la nivelul de „cea mai răspândită și cunoscută publicație românească în lume”, a ajuns la numărul 48. Pe copertă, mereu „construită” cu măiestrie artistică dintr-un albastru sfânt românesc, nealterabil și netransmisibil, ilustrația și titrarea spun totul printr-o sintagmă simplă. Numărul e dedicat, cu deschidere unghiulară maximizată, „Fenomenului Săpânța”. Așa am numit întreg buchetul de „odoare sfinte” din această așezare maramureșeană, devenită în primul rând prin Cimitirul său Vesel, „cea mai cunoscută localitate românească în lume”.

Acum, la Săpânța, celebrului cimitir i se adaugă și Mănăstirea Săpânța Peri, a cărei biserică din lemn s-a „urcat” spre ceruri mai sus decât orice construcție religioasă de lemn din lume. E o însoțire fericită, ce are menirea să salveze de la „uitare națională” fosta ctitorie a Drăgoșeștilor de la 1391, Mănăstirea Peri, din satul Peri, azi în Ucraina (Grușevo), acolo unde savanții așază începuturile limbii române și unde istoria menționează primul succes de „emancipare”, prin obținerea, pentru prima dată de către o mănăstire românească, a dreptului de stavropighie. Era cel mai înalt privilegiu oferit de a funcționa direct sub „omoforul” Patriarhului de Constantinopol și de a-și exercita puterile jurisdicționale peste „opt ținuturi”, putând pregăti preoți și călugări și având drept de a „tălmăci”. Ceea ce s-a și întâmplat, aici